

TIBBİ GÖRÜNTÜLEME TEKNİSYEN VE TEKNİKERLERİNDE FİİLİ HİZMET ZAMMI UYGULAMASI

Sağlık Bakanlığı tarafından 22.05.2014 tarihli 29007 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Sağlık Meslek Mensupları ile Sağlık Hizmetlerinde Çalışan Diğer Meslek Mensuplarının İş ve Görev Tanımlarına Dair Yönetmeliğin Ek-1 bölümünde meslek ve iş görev tanımlamaları yapılmıştır. Yönetmeliğe göre tıbbi görüntüleme teknisyeni/teknikeri, tıbbi görüntüleme cihaz ve ortamı radyografik incelemeye hazır hale getirerek, hasta ve çalışana yönelik radyasyon güvenlik önlemlerini uygulayarak, doğrudan ya da radyopaklı radyografi, bilgisayarlı tomografi, manyetik rezonans, kemik mineral dansitometresi çekimleri ve anjiyografi görüntülemesi yapar. Ayrıca film baskı işlemleri ile görüntülerin elektronik kayıt ortamına işlenmesini, radyoaktif atıkların muhafazası ve imha edilmesinde görev alır, uzman eşliğinde radyonüklid görüntüleme ve floroskopi ve hekim eşliğinde radyopak madde enjeksiyonu yapar. Yönetmelikte her ne kadar, mamografi çekimi tanıma dahil edilmeyerek, ayrı bir başlık altında Mamografi teknikeri görev tanımı yapılmış olsa da uygulamada tıbbi görüntüleme teknisyeni /teknikeri mamografi çekim için hastayı hazırlayarak, çekimi yapar ve görüntüleri gerekli ortamlarda işler ve mamogramların kanser açısından pozitif ve negatif yönden incelemesini yapar, çekilen mamaogramları uzmanın değerlendirmesi için hazır hale getirir.

Bu tanımlamalardan yola çıkıldığında, tıbbi görüntüleme teknisyeni/teknikeri meslek mensuplarının görev alanı oldukça geniş bir şekilde yorumlanmaktadır. Sadece radyoaktif ve radyoionizan maddelerle yapılan işler tıbbi görüntüleme teknisyeni/teknikerinin çalışma alanı olarak belirlenmemiştir.

Çalışmamızda sıkça karşılaşılan sorunlardan biri olan MR cihazı kullanan teknisyen/tekniker meslek mensuplarının, radyasyonun zararlı etkileri nedeniyle çalışmalarını radyoaktif ve radyoionizan maddeler ve cihazlar ile gerçekleştiren çalışanlara sağlanan fiili hizmet zammından yararlanıp, yararlanamayacağına ilişkin bilgi verilecektir.

Fiili hizmet süresi zammı, ağır ve yıpratıcı işlerde çalışan sigortalılara yönelik, çalışmalarının sonucu maruz kalınan zararlı etkiler nedeniyle diğer çalışanlar ile aralarında denge sağlanması amacıyla yapılan bir yasal düzenlemedir. 5510 s. Kanun'un 40. maddesinin (11) numaralı sırasında, Radyoaktif ve radyoionizan maddelerle yapılan işlerde, doğal ve yapay radyoaktif, radyoionizan maddeler veya bütün diğer korpüsküler emanasyon kaynakları ile çalışan sigortalıların prim ödeme gün sayılarına, bu işyerlerinde ve işlerde geçen çalışma sürelerinin her 360 günü için, 90 gün sayısı fiilî hizmet süresi zammı ekleneceği hüküm altına alınmıştır. Bir çalışmanın fiili hizmet süresi zammı kapsamında değerlendirilebilmesi için, sigortalının kapsamındaki işyerleri ile birlikte **belirtilen işlerde fiilen çalışması ve söz konusu işlerin risklerine maruz kalması şarttır.**

Fiili hizmet süresi zammı, belirlenirken Yasa Koyucu kapsamındaki işleri, işyerlerini ve kapsamındaki sigortalıları birlikte değerlendirmiştir. Bu değerlendirme ile riskli işyerinde çalışan herkesin, ağır ve yıpratıcı çalışmadığı, özellikle yıpranmaya bizzat maruz kalan sigortalının bu hakdan yararlanmasına dikkat edilmiştir. Bir başka deyişle tek başına riskli alanda çalışan her personel fiili hizmet süresi zammından yararlanmaya hak kazanamayacaktır. Bu halde tıbbi görüntüleme teknisyen/teknikerleri görev tanımında yer aldığı üzere görevlerini ifa ederken, her hal ve şartta fiili hizmet zammından yararlanabilecek midir? Bu sorunun yanıtını verebilmek için öncelikle sağlık alanında ve radyasyon ile ilgili düzenlemeler ele alınacaktır.

Sağlık alanında radyasyon kaynaklarıyla çalışanlar bakımından temel düzenlemeler 3153 sayılı Radyoloji, Radyom ve Elektrikle Tedavi ve Diğer Fizyoterapi Müesseseleri Hakkında Kanun ile bu Kanuna dayanılarak çıkarılan Radyasyon Güvenliği Tüzüğü ve Sağlık Hizmetlerinde İyonlaştırıcı Radyasyon Kaynakları İle Çalışan Personelin Radyasyon Doz Limitleri Ve Çalışma Esasları Hakkında Yönetmelik'tir.

İlgili mevzuatta radyasyonla çalışanlar, radyasyon görevlisi olarak şu şekilde tanımlanmıştır.

- 3153 sayılı Yasanın Ek 1. maddesinde; "*İyonlaştırıcı radyasyonla teşhis, tedavi veya araştırmanın yapıldığı yerler ile bu iş veya işlemlerde çalışan personel*" radyasyonla çalışan ve Yasada belirtilen haklardan faydalanacak personel olarak belirlenmiştir.
- Radyasyon Güvenliği Tüzüğü'nün 2/1-K bendinde radyasyon görevlisi, "sürekli olarak denetimli alanlarda veya radyasyon kaynaklarıyla çalışan kişidir. Denetimli alanlarda veya radyasyon kaynaklarıyla geçici olarak veya ara sıra çalışan kişiler radyasyon görevlisi sayılmazlar." şeklinde düzenlenmiştir.
- Sağlık Hizmetlerinde İyonlaştırıcı Radyasyon Kaynakları İle Çalışan Personelin Radyasyon Doz Limitleri Ve Çalışma Esasları Hakkında Yönetmeliğin 4/1-ı bendinde radyasyon görevlisi; "*Radyasyon kaynağı ile yürütülen faaliyetlerden dolayı görevi gereği, 24/3/2000 tarihli ve 23999 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Radyasyon Güvenliği Yönetmeliğinde toplum üyesi kişiler için belirtilen doz sınırlarının üzerinde radyasyona maruz kalma olasılığı olan kişii*" şeklinde tanımlanmıştır.
- Radyasyon Güvenliği Yönetmeliği'nin 4. maddesinde radyasyon görevlisi; radyasyon kaynağı ile yürütülen faaliyetlerden dolayı görevi gereği bu yönetmeliğin 10. Maddesinde toplum üyesi kişiler için belirtilen doz sınırlarının üzerinde radyasyona maruz kalma olasılığı olan kişi olarak tanımlanmıştır.

Bu tanımlamalar tek başına yapılan işin radyasyondan uzak yapılıp yapılmadığının tespitine yetmeyeceğinden ayrıca Radyasyon Güvenliği Tüzüğü, Sağlık Hizmetlerinde İyonlaştırıcı Radyasyon Kaynakları İle Çalışan Personelin Radyasyon Doz Limitleri Ve Çalışma Esasları Hakkında Yönetmeliği ve Radyasyon Güvenliği Yönetmeliği ile radyasyon çalışma alanları sınıflandırılmıştır.

Radyasyon Güvenliği Tüzüğü tanımlar yer aldığı 2. maddesi 1-İ ve J bendinde sınıflandırmayı denetimli alanlar ve radyasyon alanları olarak tanımladıktan sonra radyasyon alanlarını A ve B alanları olarak yeniden ikiye ayırmıştır. Tüzükte **denetimli alanlar**, radyasyon güvenliği bakımından giriş ve çıkışların özel denetime ve içerisindeki çalışmaların özel kurallara bağlı olduğu alanlar olarak tanımlanırken, **radyasyon alanları**, içinde çalışan kişilerin iyonlaştırıcı radyasyonlara maruz kaldığı alanlar şeklinde tanımlanmıştır. Radyasyon alanları maruz kalınan ışınlama düzeyine göre, yıllık ışınlamaların doz eşdeğer sınırlarının onda üçünü geçebileceği "*çalışma durumu A alanları.*" ve yıllık ışınlamaların doz eşdeğer sınırlarının onda üçünün aşılmasının hiç beklenmediği "*çalışma durumu B alanları*" olmak üzere ikiye ayrılmıştır. Somutlaştırmak adına tablo ile göstermenin daha faydalı olacaktır.

Çalışma alanları	durumu A	Yıllık ışınlamaların doz eşdeğer sınırlarının onda üçünü geçebileceği alanlar	50 mSv×3/10=15 mSv ve üstü
Çalışma alanları	durumu B	Yıllık ışınlamaların doz eşdeğer sınırlarınınonda üçünün aşılmasının hiç beklenmediği alanlar	50 mSv×3/10=15 mSv ve altı

Radyasyon Güvenliği Tüzüğü'ne göre alan doz değerleri

Radyasyon Güvenliği Yönetmeliği'nin "**Radyasyon alanlarının sınıflandırılması**" başlıklı 15. maddesinde ise genel bir radyasyon alanı tanımlanmış ve devamında radyasyon alanları radyasyon düzeylerine göre sınıflandırılmıştır. Yönetmeliğe göre radyasyon alanı; maruz kalınacak yıllık dozun 1 mSv değerini geçme olasılığı bulunan alanlar olarak nitelendirilmiştir. Maddenin devamı şöyledir:

a) Denetimli Alanlar: Radyasyon görevlilerinin giriş ve çıkışlarının özel denetime, çalışmalarının (**Değişik ibare:RG-3/6/2010-27600**)radyasyondan korunma bakımından özel kurallara bağlı olduğu ve **görevi gereği radyasyon ile çalışan kişilerin ardışık beş yılın ortalama yıllık doz sınırlarının 3/10'undan fazla radyasyon dozuna maruz kalabilecekleri** alanlardır.

Denetimli alanların girişlerinde ve bu alanlarda aşağıda belirtilen radyasyon uyarı levhaları bulunması zorunludur:

- 1) Radyasyon alanı olduğunu gösteren temel radyasyon sembelleri
- 2) Radyasyona maruz kalma tehlikesinin büyüklüğünü ve özelliklerini anlaşılabilir şekilde göstermek üzere gerekli bilgi, simge ve renkleri taşıyan işaretler,
- 3) Denetimli alanlar içinde radyasyon ve bulaşma tehlikesi bulunan bölgelerde geçirilecek sürenin sınırlandırılması ile koruyucu giysi ve araçlar kullanılması gerekliliğini gösteren uyarı işaretleri.

b) Gözetimli Alanlar: Radyasyon görevlileri için yıllık doz sınırlarının 1/20'sinin aşılma olasılığı olup, 3/10'unun aşılması beklenmeyen, kişisel doz ölçümünü gerektirmeyen fakat çevresel radyasyonun izlenmesini gerektiren alanlardır."

Yönetmeliklerde denetimli alanların radyasyon yayan kaynak cihazların veya maddelerin yer aldığı alanlar olduğu anlaşılmaktadır. Gözetimli alanların ise radyasyon kaynak cihazlarının bulundurulmadığı bu nedenle daha az radyasyona maruz kalınan alan olduğu, ancak tanımlardan **gözetimli alanların da her halükarda toplum üyesi kişiler için öngörülen doz sınırın aşılma olasılığı olan alanlar olduğu anlaşılmaktadır.**

Zira Radyasyon Güvenliği Yönetmeliği'nin 10. Maddesinde de, toplum üyesi kişiler için etkin dozda yılda 1 mSv'yi geçemeyeceği ifade edildikten sonra Radyasyon görevlileri için etkin doz, ardışık beş yılın ortalaması 20 mSv'i, herhangi bir yılda ise 50 mSv'i geçemeyeceği belirtilmiştir. Yine radyasyon görevlisinin el ve ayak veya cilt için yıllık eşdeğer doz sınırı 500 mSv, göz merceği için 150 mSv'dir.

O halde bir tablo ile Yönetmeliğe göre denetimli ve gözetimli alanlarda radyasyon doz sınırlarını görmekte fayda vardır.

		Alınması beklenen yıllık doz
Denetimli alan	<u>ardışık beş yılın ortalama yıllık doz sınırının</u> (20 mSv) aşılma olasılığı olan alanlar	20mSv×3/10=6 mSv üstü
Gözetimli alan	yıllık doz sınırlarının (50 mSv) 1/20'sinin aşılma olasılığı olup, 3/10'unun aşılması beklenmeyen alanlar	50 mSv×1/20= 2,5 mSv ila 50mSv×3/10=15 mSv arası

Radyasyon Güvenliği Yönetmeliği'ne göre alan doz değerleri

İlgili Tüzük ve Yönetmeliklerin yorumlanması sonucunda her birinde alan belirlemesi yapılmış ise de terminolojide birlik sağlanmadığı gözlenmektedir. Özellikle normlar hiyerarşisini baz alarak ilerlemek gerekirse Tüzük'te denetimli alanların, diğer yönetmeliklerde olduğu gibi direk radyasyon kaynak alanı olmadığı ve Yönetmeliklerde geçen denetimli ve gözetimli alanları kapsayan geniş bir tanım olduğu anlaşılmaktadır. Öte yandan Tüzük radyasyon alanlarını belirlerken A ve B çalışma grubu şeklinde sınıflandırmıştır. Yönetmeliklerde üst norm olan Tüzüğe uygun biçimde bu çalışma alanları denetimli ve gözetimli alan olarak sınırlandırmıştır. Bu halde Tüzüğe göre A grubu çalışma alanı ve Yönetmeliğe göre denetimli alanlarda çalışanların radyoaktif ve radyoionizan maddelerle yapılan işlerde, doğal ve yapay radyoaktif, radyoionizan maddeler veya bütün diğer korpüsküler emanasyon kaynakları ile çalışan meslek mensupları olduğu konusunda herhangi bir uyuşmazlık ya da tartışma bulunmamaktadır. Buna rağmen Tüzüğe göre B grubu çalışma alanlarında, Yönetmeliğe göre ise gözetimli alanlarda çalışanların bizzat radyasyon kaynağı ile çalışmasa dahi radyasyon görevlisi sayılıp sayılmayacağı, radyasyonun zararlı etkilerine maruz kalıp kalmadıkları ve dolayısıyla fiili hizmet zammından yararlanıp yararlanamayacağı konusunda tartışmalar mevcuttur. Bu anılan alanlarda çalışan tıbbi görüntüleme teknisyeni/teknikerinin radyasyon görevlisi sayılıp sayılmayacağına hukuki yönden izahı gerekmektedir.

Hukuk normları, hukuk devletinin vazgeçilmez, temel unsurlarından birisidir ve normlar arasında bir hiyerarşi bulunmaktadır. Bu normlar arasında astlık üstlük ilişkisi bulunmaktada olup, bu düzene normlar hiyerarşisi denmektedir. Yani normlar hiyerarşisi, hukuk düzeni içindeki normların bir üst kademedeki, kaynağı olan norma aykırı olmama durumudur. Yukarıda konuyla ilgili mevzuat değerlendirilmesi yapıldığında radyasyon çalışanı veya radyasyon görevlisi adı altında 4 farklı noktada tanıma yapıldığı görülmüştür. Norm sırasına göre değerlendirildiğinde Kanun ve Tüzük denetimli alanlarda çalışan kişileri de radyasyon görevlisi olarak kabul etmekte iken, alt norm olan Yönetmeliklerde denetimli alanda çalışmak tek başına yeterli kabul edilmemiş bizzat radyasyon kaynakları ile yürütülen işlerden dolayı radyasyona maruz kalmayı hüküm altına almıştır. Her ne kadar Yönetmelik "radyasyon kaynağı ile yürütülen işlemlerden dolayı" demiş ise de bu hüküm, üst normu olan sırasıyla Tüzüğü ve Kanunu genişletir nitelikte olduğundan Radyasyon çalışanı tanımlamasında Tüzük'te ve Kanun'da yer alan tanımlamaya itibar edilmesi gerekmektedir.

O halde Radyasyon alanlarında çalışan kişilerin aldığı yıllık doz sınırı, gerek denetimli alan gerekse gözetimli alan dahilinde olsun Radyasyon Güvenliği Yönetmeliği'nin 10. Maddesinde, toplum üyesi kişiler için öngörülen yılda 1 mSv'yi geçme olasılığının mevcudiyeti geçeceği herhangi bir belirsizlik söz konusu değildir.

Tekrar etmek gerekirse tabloda yapılan hesaplamalardan da anlaşılacağı üzere;

- A grubu çalışma alanlarında veya denetimli alanlarda çalışan personelin 6 mSv'den fazla,
- B grubu çalışma alanlarında veya gözetimli alanlarda çalışan personelin ise 2,5 mSv'den fazla, 15 mSv'ten daha az radyasyona maruz kalabileceği anlaşılmaktadır.

B grubu çalışma alanları veya gözetimli alanlar daha düşük radyasyon riski taşıyan alanlar olsa da iyonlaştırıcı radyasyon yayan cihazların bulundurulduğu, kullanıldığı alanlara yakınlıkları, bağlantıları nedeniyle radyasyonun etkilerinin sürebileceği ve bu nedenle de radyasyonunun zararlı etkilerine maruz kalınan alanlardır. B grubu çalışma alanları veya gözetimli alanlar bir bütün olarak tüm güvenlik tedbirlerinin, denetimlerin ve dolayısıyla ilgili hukuki düzenlemelerin geçerli olduğu alanlardır.

Sonuç olarak radyasyonla çalışmanın;

- fiilen röntgen, radyom ve radyasyon ile (zararlı ışınım/maddeleri yayan cihazlarla ya da doğrudan bu maddelerle) çalışmayı,
- zararlı ışınım/madde yayan cihazların bulunduğu yerlere yakın alanlarda görev yapması nedeniyle zararlı ışınım/maddelere maruz kalmayı.

kapsadığı açıktır.

Meslek mensubu kişiler tarafından kullanılan, röntgen, BT, kemik dansitometri, mammografi, anjio ve floroskopi X ışını ile çalışan ve radyoionizan salınım yapan cihazlardan olup, bu cihazlarda bizzat çalışan meslek mensuplarının, 5510 s. Kanununun 40. maddesinde sayılan işlerde fiilen çalıştığı ve söz konusu işlerin riskine maruz kaldığı konusunda bir görüş ayrılığı bulunmamaktadır. Bu anılan radyoionizan cihazları kullanan meslek mensuplarının hizmet sürelerine ek olarak fiili hizmet zammı eklenmesi yasal zorunluluktur.

Öte yandan Manyetik Rezonans(MR) cihazının radyoionizan yayılım yapan cihaz olmadığı konuyla ilgili herkes tarafından bilinmektedir. Ancak fiili uygulamada Radyoloji bölümünün ayrılmaz bir parçası olan MR cihazı, Ultrason cihazlarında olduğu gibi genelde aynı bölüm içinde yer almaktadır. Hatta bir çok sağlık kuruluşunda metrekareden tasarruf yapılması ve teknisyen/teknikerlerin birbirlerini desteklemesi için MR ve BT cihazlarının ortak kumanda odasına yerleşimi yapılmaktadır. Bu halde MR cihazının yerleşim biçimi ve MR cihazını kullanan meslek mensubunun diğer bir radyoionizan ışınım yapan cihazlarda görev aldığı hallerde yöneticiler fiili hizmet zammı veya diğer haklardan yararlanma konusunda anlayış gösterirken, sadece MR cihazını kullanan teknisyen/teknikere ise aynı hakları tanıma konusunda çekimser yaklaşmaktadırlar. Oysa ki gözetimli alan içerisinde yer alan MR cihazını kullanan meslek mensuplarının da toplum için öngörülen doz sınırının üzerinde radyasyon alma olasılığı mevcut olup, kendi birimlerinde uygulanan iyonlaştırıcı radyasyon uygulamaları nedeniyle meslek hayatları boyunca sürekli olarak zararlı maddelerin etkilerine maruz kalmaktadırlar. Bir başka deyişle MR teknisyen/teknikerinin çalışma alanı tamamen gözetimli alan dışında bir yerleşkede olmadıkça toplum için öngörülen doz sınırının üzerinde radyasyona maruz kalacağı açıktır.

Radyasyon Güvenliği Tüzüğü ve Yönetmeliği'ndeki radyasyon alanlarının ve radyasyon görevlisi gibi tanımlamalarında toplum üyesi kişiler için belirlenen doz sınırları esas alındığına göre, fiili hizmet zammından yararlandırma bakımından, görev veya çalışılan birimlerin tanımlarına göre değil,

radyasyon kaynaklarıyla veya bu kaynakların bulunduğu yerlerde çalışan olmanın ölçüt alınmasının hukuken zorunluluk taşıdığı kanısındayım.

Yukarıda yaptığım değerlendirmeler doğrultusunda MR teknisyen/teknikeri bizzat kaynakla çalışmıyor ise de gözetimli alan içinde yer alan MR cihazını kullandığı sırada maruz kalacağı radyasyon nedeniyle radyasyon görevlisi sıfatı taşıdığından, 5510 s.Kanun'un 40. maddesinin 11. bendi uyarınca, fiili hizmet zammından yararlandırılması gerekmektedir.

Nitekim Sağlık Bakanlığı Türkiye Kamu Hastaneli Kurumu Hukuk Müşavirliğinin 07.10.2013 tarihli, 89432283/045.02/647.03.01.09 sayılı yazısında Radyasyon Güvenliği Yönetmeliğinin 10. maddesinde toplum üyesi kişiler için belirlenen doz sınırlarını üzerinde radyasyona maruz kalma olasılığı olması sebebiyle radyasyon görevlisi olarak kabul edilen personelin, fiili hizmet zammından faydalanacağı ve şartların uygunluğu halinde fiili hizmet süresi zammından yararlandırılmasının yükümlülük olduğunu mütalaa etmiştir.

Hatta benzer durumlarda yapılan yargılamalar neticesinde uyuşmazlık ile ilgili Yargıtay, radyasyon görevlisi tanımından ziyade, davacının radyasyon yayan cihazlara yakın çalışma nedeniyle radyasyondan etkilenip etkilenmediğinin incelenmesine, gerekirse yerinde yapılacak keşfe göre karar verilmesi gerektiği yönünde karar vermiştir.

“Davacı vekili, radyoloji uzmanı olan davacının zararlı ışınlara maruz kaldığını iddia ederek şua izni ve günlük 5 saatten fazla çalıştırılmayacağını ileri sürerek fazla mesai ücreti talep etmiştir. Davalı vekili, davacının radyoloji uzmanı olmasına rağmen zararlı ışın kaynakları ile doğrudan temas etmediğini, ... Asliye Hukuk Mahkemesi'nin 2013/107 Değişik İş sayılı tespit dosyasında uzman bilirkişinin sunduğu raporda Özel Hastanesi Radyoloji Biriminde hizmet veren doktorların USG hizmeti verdikleri ancak BT, MRG, Mamografi ve Röntgen görüntüleme hizmetlerinin röntgen teknisyenleri tarafından verildiği, raporlama hizmetinin ise radyolog tarafından verildiği, bu nedenle raporlama hizmeti sırasında maruziyetinin sözkonusu olmadığı belirtiltiğini savunmuş ve davacının radyasyona maruz kalmadığını ve bu sebep ile 3153 sayılı Kanun'da belirtilen haklardan faydalanamayacağını, davacının radyasyon cihazları ile sürekli ve fiilen görev yapıp yapmadığı, görev esnasında Radyasyon Güvenliği Yönetmeliği'nde toplum üyesi kişiler için belirtilen doz sınırlarının üzerinde radyasyona maruz kalınıp kalınmadığı hususlarının araştırılmadığını ileri sürmüştür. Gerçekten de mahkemece bu hususta bir araştırma yapılmadığı sadece tanık anlatımları ile sonuca gidildiği görülmektedir. Oysa ki, radyoloji uzmanı olarak çalışan davacının yaptığı iş icabı radyasyon adı verilen insan sağlığı için zararlı ışınlara maruz kalması ihtimal dahilinde ise de, 3153 sayılı Kanun, bu Kanun hükümlerinin uygulanması için çıkarılan Nizamname ile 2690 sayılı Kurumu Kanunu, bu kanuna dayanılarak çıkarılan Radyasyon Güvenliği Tüzüğü ve Radyasyon Güvenliği Yönetmeliği ile 05/07/2012 tarihli ve 28344 sayılı Resmi Gazete □de yayımlanan ve 3153 sayılı Yasanın Ek 1. maddesine göre yürürlüğe konulan Sağlık Hizmetlerinde İyonlaştırıcı Radyasyonla Çalışma Esasları Hakkında Yönetmelik□ hükümleri birlikte değerlendirildiğinde davacının sürekli denetimli alanlarda veya radyasyon kaynakları ile çalışıp çalışmadığı, denetimli alanlarda veya radyasyon kaynağı olan cihazlarla çalışıyorsa maruz kalabileceği radyasyon dozunun yönetmelikte belirlenen toplum bireyleri için öngörülen dozun üstüne çıkma olasılığı bulunup bulunmadığı hususlarının araştırılması ve netleştirilmesi şarttır. Bu itibarla öncelikle davalı vekilinin sözünü ettiği ... Asliye Hukuk Mahkemesi'nin 2013/107 Değişik İş sayılı dosyası tümü ile getirilerek dosyaya kazandırılmalıdır. Daha sonra konusunda uzman bilirkişi ya da bilirkişiler katılımı ile mahallinde keşif yapılarak davacının çalıştığı dönemdeki çalışma koşullarına göre şua izninden yararlanmasını gerektirecek şekilde çalışıp

çalışmadığı tespit edilmelidir. Sonucuna göre de hak kazanma koşullarının oluşması halinde şua izin ücreti ve fazla mesai ücreti hesaplanmalıdır.” (YARGITAY 7.Hukuk Dairesi 2015/23816 E., 2016/1889 K.)

“Davacı radyoloji teknikeri olarak röntgen ve radyom ile sürekli çalıştığını beyan etmiştir. Davalı taraf ise davacının MR cihazında çalıştığını, bu cihazda radyasyon kullanılmadığını belirtmiştir. Dosyada bulunan Türkiye Atom Enerjisi Kurumu yazısında tomografi cihazlarında iyonlaştırıcı kaynakları olduğu ve bu cihazların bulunduğu alanların çekim yapıldığı dolayısı ile radyasyon üretildiğini, MR cihazlarının ise iyonlaştırıcı radyasyon üreten ve yayan cihazlar olmadığı belirtilmiştir. Bu sebeple davacının davalı işyerinde çalıştığı cihaz ve ortamın bu anlamda radyasyona maruz kalıp kalmadığının açıkça tespiti gereklidir. Hal böyle olunca mahkemece davacının görev tanımına göre çalıştığı mahalde radyoloji uzmanı eşliğinde keşif yapılarak, gerekirse çalışma kayıtları değerlendirmeye tabi tutularak olmadığı takdirde şahitler mahalde dinlenerek, davacının çalıştığı yerde MR ve tomografi cihazının olup olmadığı ve ne kadar çalıştığı belirlenmeli, sadece MR cihazında çalıştığı tespit edildiği takdirde çalışılan yere yakın tomografi cihazı olup olmadığı, davacının bundan etkilenip etkilenmediği, ayrı bölümlerde ise ayrılan duvarda radyasyon engelleyici bulunup bulunmadığı etraflıca araştırılıp belirlendikten sonra tüm deliller birlikte değerlendirilerek davacının talepleri doğrultusunda gerekli inceleme yapılarak sonuca gidilmelidir.” (Yargıtay 22. Hukuk Dairesi 2014/25163 E., 2014 / 26427 K.)

Hasılı yasal düzenlemeler ve Yargı kararları radyasyon kaynaklarıyla çalışanlar yönünden tek tek çalışanların kadro ve statülerine değil, çalıştıkları alan ve devamlılık esasına göre korumayı amaçladığı dikkate alındığına göre, gözetimli alan içinde yer alan cihazları kullanan kişilerin de radyasyon maruziyetinden doğan haklarının korunması için fiili hizmet zammından yararlandırılması gerektiği düşüncesindeyim.

Saygılarımla. **23.11.2018**
Av.Ayşe SÜZEK